

BEREKFÜRDŐ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1. Bevezetés 3. o
2. Berekfürdő bermutatása 6. o
3. Örökségünk 11. o
A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, történeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó területek Berekfürdőn 15. o
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter benneláthatásával
5. Általános ajánlások 23. o
A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások, építészeti útmutató
a) Településközponti részre, Üdülőkre, Lakóterületekre,
Magasság, Tetőhajlásszög, Anyaghasználat (színek), Telepítés,
Kerítések, Részletek, Közterek, közparkok, Utak
6. Jó példák / épületek, épített részletek 37. o
ajtók, ablakok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés, kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
7. Jó példák / sajátos építményfajták 44. o
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

1 ■ BEVEZETÉS

Tisztelet Olvasó!

Napjaink Európájában már könnyen jut el egyszerű halandó ember is messzi tájakra, ha nem is a valóságban, de virtuálisan biztosan. Utazásaink során sokszor rácsondálkozunk városokra, parkokra, tájakra, gyönyörködünk bennük, visszavágunk oda, mesélünk róla az iithoniaknak. Milyen szép, milyen jó lehet olyan környezetben élni! Vajon ki vagy mi teszi azokat a városokat, tájakat vonzóvá?

A válasz sokrétű! Foghatjuk arra, hogy az ottani éghajlat mennyivel kedvezőbb, mondhatjuk, hogy könnyű nekik, azok a települések sokkal gazdagabbak, mint mi, de a sivatagban, szegény körülmények között élők falvai között is találhatunk lenyűgözőket. Vajon mi formálja a településeket éhetővé, szeretni valóvá?

Természetesen az ott élők! A település arculatát formáló építkezök, a kertjüket, földjüket művelők igényessége, a közösségi erőssége, a közösségi tudat, a közösségi értékek dominanciája a mindenáron kitűnni akaró, saját céllait a települési érdekkal egyező egynelvvel szemben.

A települések arculata az idő múlásával termézesztés módon változik, hiszen minden fejlődés, ingattanfejlesztés együtterj a meglévő természeti és művi örökség megváltoztatásával. Az igényeket a természeti, éghajlati és gazdálkodási körfülmények befolyásolják.

Igy volt ez az elmúlt évszázadokban is. A településkép változása lassan, az elődök által létrehozott értékekre épülve, szervesen fejlődött. Az Alföldön mintegy 1000 esztendő alatt az egysejtű házból kialakult a háromsejtű középmagyar háztípus. Majd ez a típus együtt fejlődve a városiasodó településsel előbb az utcafront felé bővült egy boltzatos üzlethelyiséggel, majd a polgárosodás igényéhez alkalmazkodva egy utcafronti szobával.

A XX. század közepén azonban olyan nagymértékű társadalmi, szellemi és szakrális változás következett be Kelet-Európában, amely alapjaiban vetett véget ennek a szerves fejlődésnek. A települések építészeti hagyományra, önmérsékletre támászkodó és takarékkosságban alapuló fejlesztése történelmileg szinte pillanatnyinak szánító idő alatt megszűnt. Ráadásul a technika rohamos fejlődésével eltűnt az a korlát is, melyet a csupán helyben található építőanyagok, a rendelkezésre álló építőipari gépek alacsony száma jelentett.

<http://www.iranymagyarorszag.hu>

Berekfürdő ebben az időszakban jött létre, ekkor indult a fejlesztése, mint üdülőterület. Éppen ezért nem hasonlítható a hagyományos alföldi településtípusokhoz.

Ha egy faluban minden ház másfélle, a minőséget idegen építészeti divatok – mediterrán, alpesi, latin vagy éppen minimal-art-os formák „színesítik” – a falukép érdektelennek válhat, és ezzel a falu lakosságának közös öröksége sérül, a közösségi identitása gyengül.

Ez a könyv azzal próbál segíteni az olvasójának, a településen építkező, környezetét szébbé tenni akaró embernek, hogy szakmailag alátámasztott, történelmi, építészeti hagyományokra épülő javaslatok megfogalmazásával utat mutat.

2.

BEREKFÜRDŐ BEMUTATÁSA

általános településkép,

településkarakter

Forrás: Elek György: Berekfürdő története

Berekfürdő története, a műköja és a jelene is a vízhez kapcsolódik. Az Első Katonai Felmérés (1763-1787) készítésekor még nyoma sincs településnek a Karcag és Kunmadaras közötti területen. A műhold felvételeken még ma is kirajzolódik az a völgyeszerű medermaradvány, melyben hajdanán a Tisza hömpögött, egészen addig, amíg a folyó át nem mosta a partot, lefűzte e szakaszt.

A területen található kunhalmok arról tanúskodnak, hogy a vidék már a bronzkorban is lakott volt. A vizek, a halászat és a földművelés lehetősége, a legeltetésre alkalmas mezők a későbbiekben is vonzóvá tették e vidéket. Györfy György kutatásai

szeint a magyarok a honfoglaláskor egyből birtokba vették, sőt fejedelmi családok szálláshelyeként szolgált. A szállásokból falvak nőttek ki, melyeket a tatárjárás pusztított el.

A nádasokkal átszört, vízborította laposokkal, tavakkal tarkított, elnéptelenedett tájra 1240-es évek közepén telepítették be a kunokat. A kunok letelepedésük után még néhány évtizedig nomád életet éltek, állattartással foglalkoztak. A rendelkezésre álló szűkök terület, a könyező földek újból benépesülése azonban letelepedésre készítette

Első Katonai Felmérés (1763-1787)

öket. Falvaik teljesen körülvettek a régi Tisza-medret, az Üllöt, arról azonban nincs tudomásunk, hogy a mai Berekfürdő területén lett volna ilyen, a kunok által lakott település.

A török hódoltság másfél évszázadát a falvak közül egyedül Kunmadaras élte túl. Az elpusztult falvak területét a redemptíó alkalmával 1745-ben váltotta meg Karcag és Kunmadaras. Üllő és a Berek nagyobb része Kunmadarashoz került, a délkeleti mederrész és a bereki földék egy része Karcag tulajdonává vált.

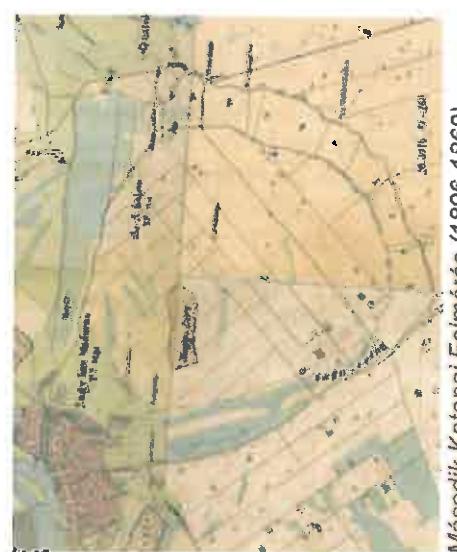
A régi kanyarulat túlnyomó része, egy kisebb mocsaras résztől eltekintve ma

már száraz terület. Kiszáradása azonban nem köthető a Tisza gátak 1846-ban megkezdő kiépítéséhez, az már sok ével a szabályozás előtt megindult.

A 17. században az Üllöt halastoként használták, a 18. század második felére a nagy vízfelület eltűnt, az elmocsarasodás következében a halászatot felváltotta a csikászat, majd a 19. század elejére mindenféle halászati tevékenység megszűnik. A visszamaradt zsombékos mocsaras területeken, tudatosan kerülve a szántók és legelők fásítását, megindult az erdőtelepítés, nem nagy eredménnyel. 1785-ben a területet tériképező hadmérnökök említésre méltó erdőt nem találtak. A 17. században marhatartás és legeltetés folyt itt, méhkaptárakat említének a leírások. A 18. század végén már megjelentek a tanyák a területen, de az 1920-as években ezen a területen mindössze 5 tanya által 35 lakossal.

A karcagi Üllő térsége és birtokosai a 18. század végén

Második Katonai Fejmérés (1806-1869)

A Karcag - Kunmadaras közötti területen, a Tatárlés nevezetű vasúti megállótól mindössze egy összel-tavasszal járhatatlan földút vezetett a pusztába.

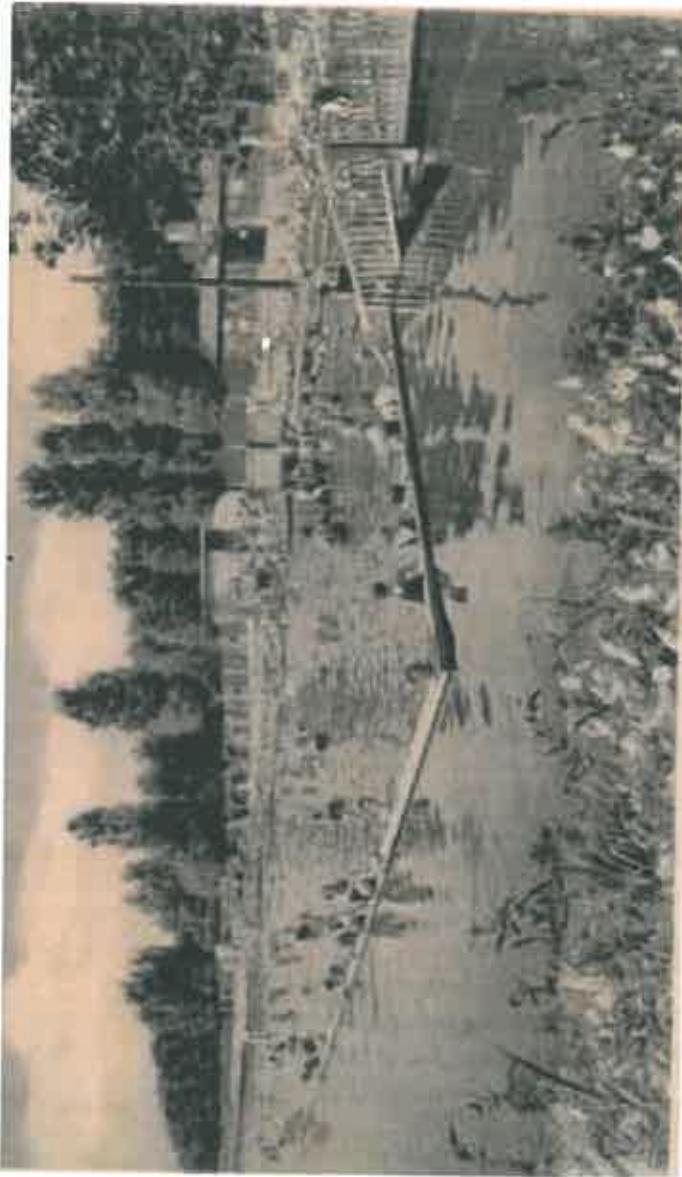

Foto: Farkas Renáta

A változások viszont hihetetlen gyorsassággal követték egymást. A geológusok figyelme az 1920-as években az Alföld felé irányult, mivel úgy véltek, hogy itt gazdag szénhidrogén bázis található. 1925-ben Pávai Vajna Ferenc főgeológus vezetésével kutatásokat

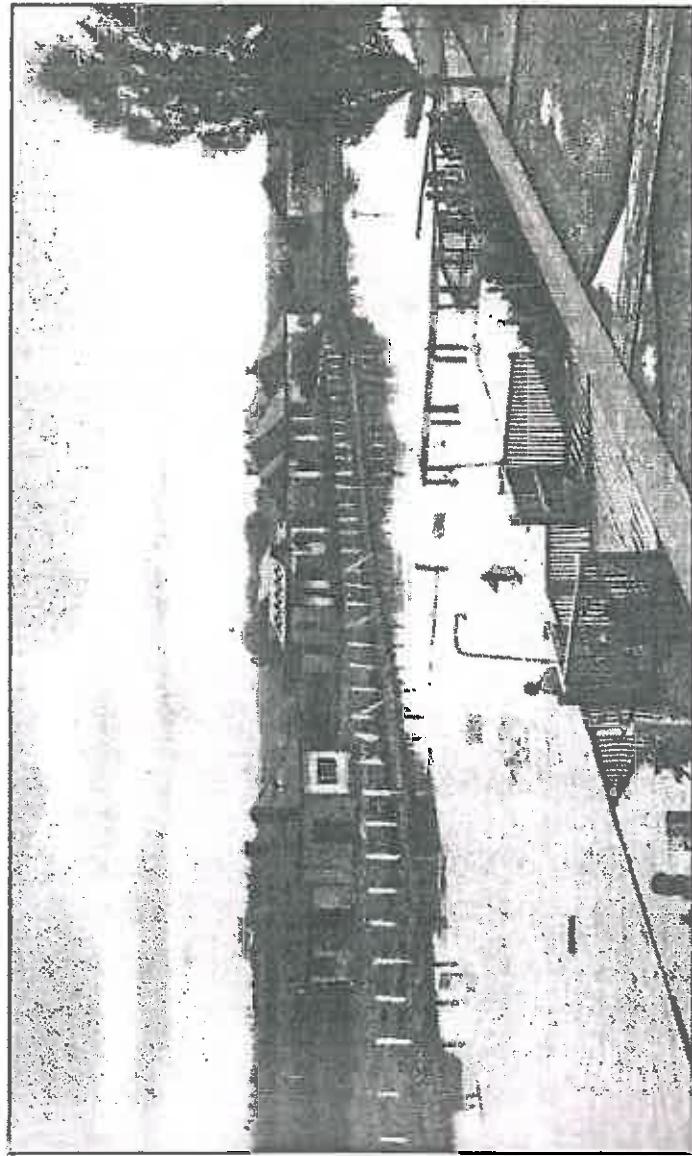
kezdték. A fúrás kezdeti nehézségei után Schmidt Eligius Róbert műszaki vezető által irányított munkálataik 1928. január 24-én sikkerre jártak. A feltörő termálvíz sok ásványi anyagot hordozott. Az elfolyó vízből létrejött közel két holdas tóra az első ideiglenes strandfürdőt Mándoki Imre hozta létre és ő is üzemeltette. 1928 májusában fából medence-féleséget építettet, melyet mindenki csak "fakosár"-nak nevezett.

„A Bereken délibáb vár,
ne csodálkozz:
itt lakik a nyár!”
Körmendi Lajos

1929 tavaszán a karcagiak és a környékbeliek hada kereste fel a gyógyító erejű "csodaforrást". Az első állandó strand terveziben a "fakosár" medence mellett deszkából pénztár, várakozó és kabinok is szerepeltek, melynek a júliusi nyitásra már nagy része felépült.

Ebben az évben tovább fejlődött a fürdő. A vasbeton medencén kívül 10 káddal egy épület, hidegvizes zuhany, vendégző és cukrászda is létesült. 1934-ben a tó mellett már 48 telek elkelt, egy ével később pedig megnyitott Berek 20 szobás szállodája.

A villasor az 1930-as évek végén

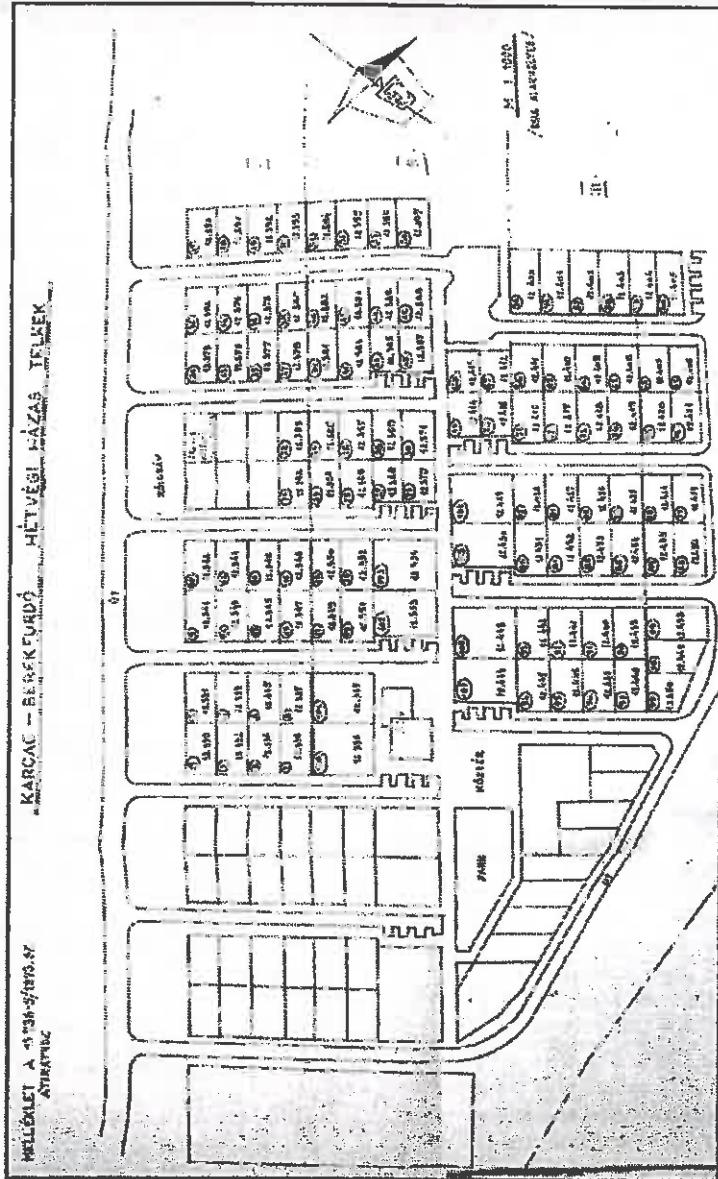
A harmincas évek végeire a gyógyvíz már országos hírnévre örvendett. Egyre több villa épült Berekben.

Hat miniatűr szálloda várt a ide látogatókat, valamint 42 szobás magánvállalkozói szféra, igaz szerény komforttal.

1936-ban téglajárda épült a Karcagi útg.

1940-ben üveggyár létesült a Berekben. Ebben az évben egy vasbeton vályú építésével megoldották a "csergálek víz" elvezetését is a falu szélétől a Karcag-Kunmadaras út mellett ásott 12 km-es csatornába.

A hétvégi házas terület térképe 1973-ból

10

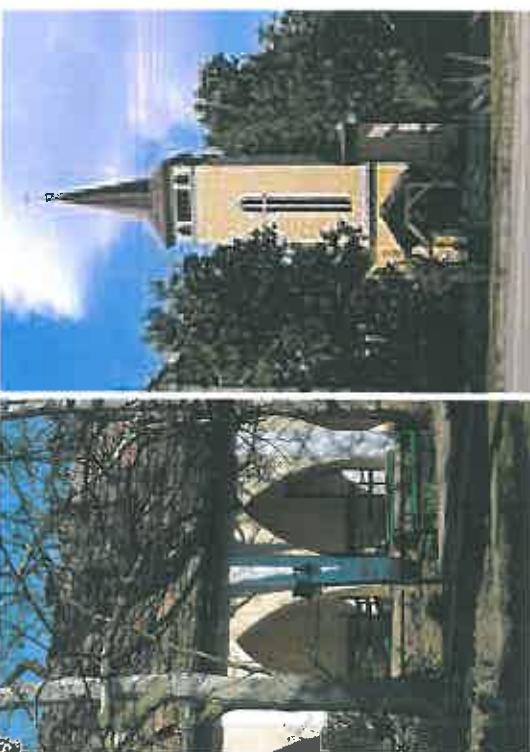
Foto: Farkas Renáta

A 60-70-es években a fürdő fejlesztése leállt és a településre vált vidékkel kezdte el fejleszteni a város.

A nyaralók gombamód szaporodtak, egyre többen ismerték fel Berek gyógyvízes adottságait.

3 ÖRÖKSÉGÜNK

Szöveg: Farkas Renáta
Fotó: Farkas Renáta

Római katolikus templom

(helyi védelem)

A Szent László király titulusú templom 1943-ban épült Dr. Orosz Pál lelkész támogatásával, aki felismerte, hogy az akkor még telepnek nevezett Berekben előbb-utóból új településrész épül. A katolikus egyházközösség 1940-ben vásárolta meg a területet, ahol 1942-ben kezdtek meg a templom építését. A templomhoz egyházi üdüőszobák is tartoznak.

Református templom (helyi védelem)

Bihari István lelkipásztor 1939-ben kezdte meg egy templom és egy kéttantermes iskola megépítésének szervezését. Az egyházközösség 1941-ben nyíltott be pályázatot, melyre 1943-ban érkezett kedvező válasz. A telket Ökrös László adományozta a közösségnek. Bár a templom alapkövét Bihari István Bácsy Imre kőműves, Dusa István egyházi gondnok és egy lakos jelentelében 1943 őszén letette az alapkövet, a háború viszontagságai miatt templom nehezen épült és bár 1946-ban birtokba vették, harangja csak 1948. október 17-én került a helyére és szólalt meg.

Műltunkat idézik a modern
köztéri alkotások is.

12

Strandfürdő panziója (helyi védelem)

Üveggyári hut (helyi védelem)
1938-ban egy budapesti vegyeszmérnök, a későbbi Kossuth-díjas Veress Zoltán (1901-1964) üveggárat létesített Karcag határában, amely alig néhány éve szűnt meg. A fátyolüvegeiről híressé vált termékeit ma állandó kiállításon a berekfürdői galériában láthatják az érdeklödök.

Egyedülálló gyurgyyalag telep
(helyi védelem)

A falu különlegességének számít gazdag madárvilága. Az érdeklődők megfigyelhetik a darvak vonulását, májostól augusztusig a gyurgyyalagok életét. Emellett rétisasok, kerécsensólymok és fekete gólyák is láthatóak itt.

forrás: <http://www.berekfurdo.com>

4.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK BEREKFÜRDÖN

*elterő karakterű területek lehatárolása,
a településkép, arculati jellemzők és
településkarakter bennutatásával/*

Szöveg: Farkas Renáta
Fotó: Farkas Renáta

Üdülőházas településrész

Lakóterület

Településközponti terület

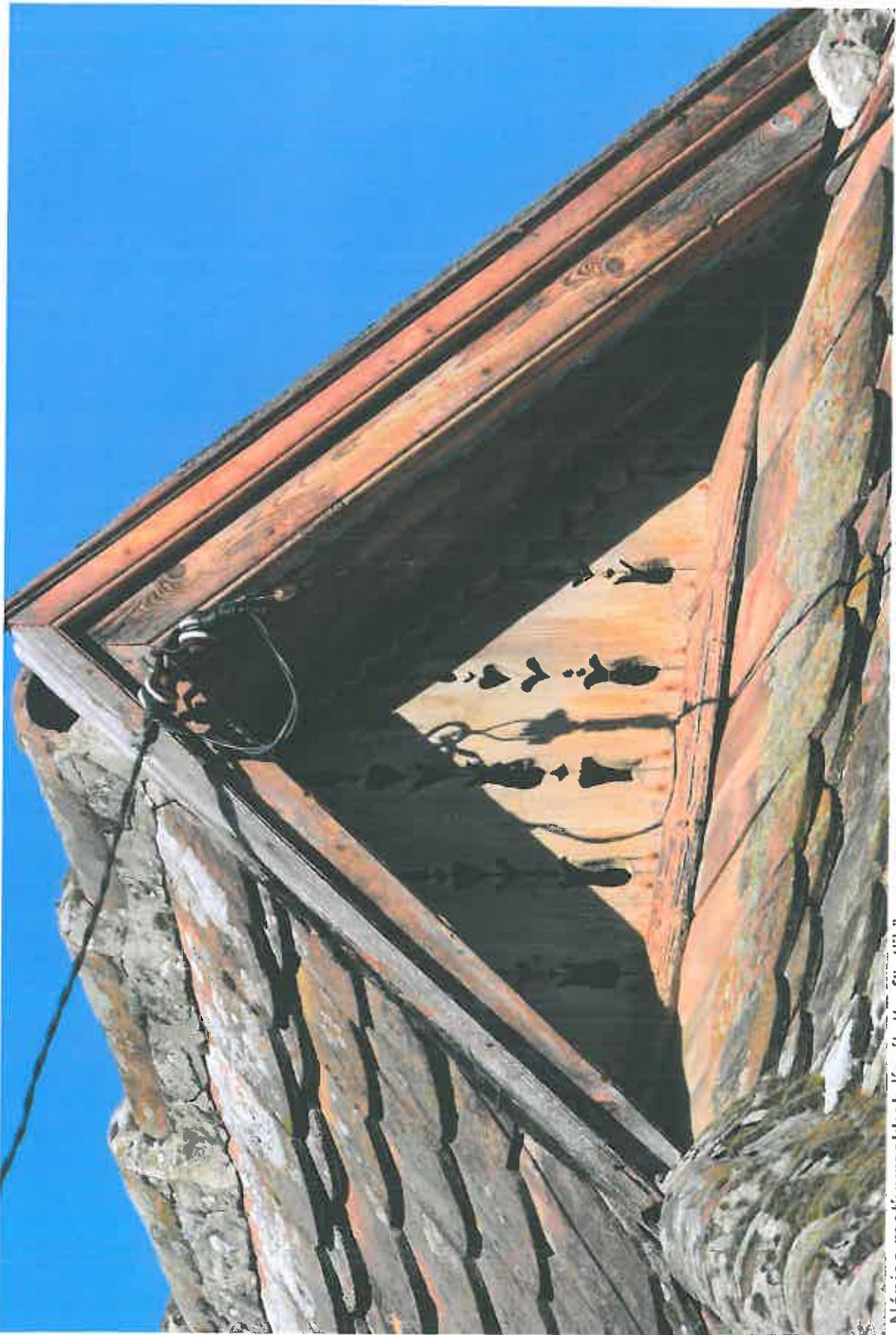
A térkép OSM alaptérképre EXGIS-i
programmal készült

ÜDÜLŐHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ

Berekfürdő létrejöttét az itt felszínre törő termávíznak köszönheti. A kutatófúrások következtében felszínre törő viz tavakat hozott létre, melyet hamar feltedeztek a környék településeinek lakói. A településen található üdülőterületek több építési időszakban jöttek létre.

A fürdő létrejötte után az első épületek a 30-as évek közepén, közvetlenül a fürdő mellett épült üdülők voltak. Az abban az időben e területen kiosztott kicsi telkek, szabályos vonalú, szük utcácskák ma is megvannak. Az épületek között eredeti formájában megmaradt nyaralót színe nem is találunk, azok mindegyike átépült, kibővült az idők folyamán. A területen sétával azonban egy-egy eredeti, megőrzendő, példaként használható részleten még megakadhat a szemünk.

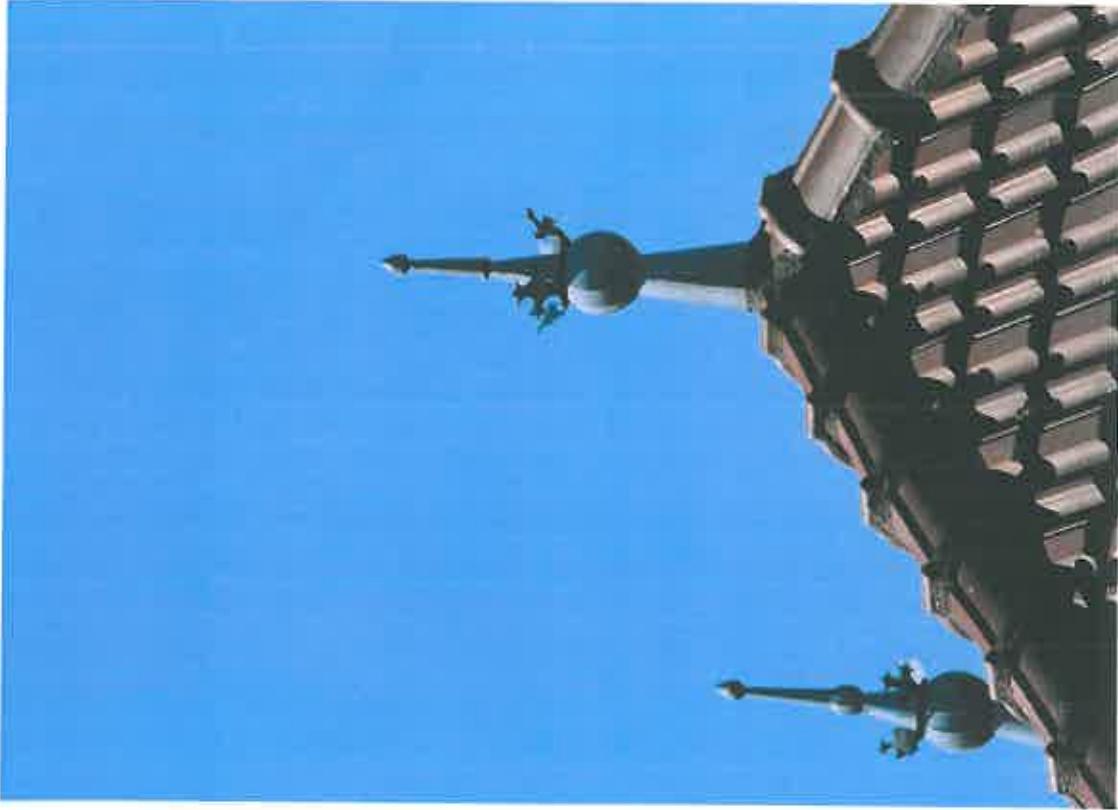

Népies motívumokkal díszített „füstlik”.

Tetők:

A múltból.

Napjainkból.

A település déli részén a 70-es évek elején osztottak üdülőtelkeket.

A település keleti részénék üdülőterülete épült be legkésőbb.

TELEPÜLÉS- KÖZPONTI TERÜLET

kialakítása, a szobrok, műalkotások jelenléte.

Különös figyelmet kell fordítani a különböző reklámok, tájékoztató felületek utcabútorokkal megjelenésére, minőségi kialakítására.

Berefürdő központi területe laza beépítésű. Ezen a területen hatalmas zöldfelületek, parkok találhatóak, melyekbe elszánt kerültek elhelyezésre az épületek.

A központi területet átszelő út mellett végighúzódó park egységét csak egy helyen töri meg egy abba beékelődő épületcsoporthoz.

Elsősorban intézményeket, vendéglátó és szálláshelyeket találunk a központban.

A földszintes épületek mellett megjelennek az egy- és kétemeletes, tetőter-beépítéses szállodák is.

Mivel Berefürdő gazdaságában elsődleges szerepe van a turisztikai szolgáltatásoknak, különös figyelmet kell fordítani a településnek e részére. Mind az épületek építészeti színvonalára, a funkciók kialakítására. Nem elhanyagolható a közterületeken megjelenő utcabútorok egységes

LAKÓTERÜLET

Berekfürdő lakóterülete önmagában is felosztható különböző karakterű területekre. Építészeti szempontból azonban a különböző karakterű területeken hasonló elvek szerint ajánlott nekilátni a tervezésnek.

A lakóterületen belül két jól elkülönülő karakterű terület van. Nagyobb részt oldalhatáron álló, földszintes lakóépületekkel bődült ingatlanokat találunk itt. Ettől határozottan elkülönül a Móricz Zsigmond utca ikerházas, illetve emeletes, társasházas beépítése.

5. ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások,

építészeti útmutató
Szöveg: Farkas Renáta, Ábrák: Lechner Tudásközpont, Abragyújtemény

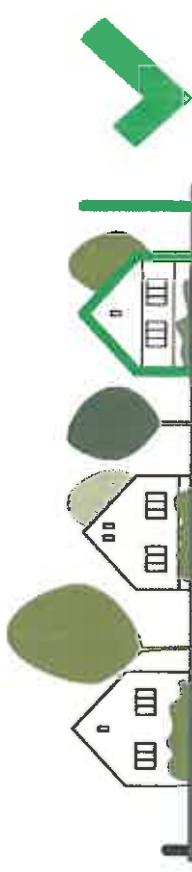
Bár Berefürdő településkaracter szempontjából több részterületre osztható, a különböző területekre vonatkozó építészeti ajánlások javarészt megegyeznek. Éppen ezért ez a kézikönyv a mindenhol településrészre egyformán vonatkozó ajánlásokat egy fejezetben mutatja be.
Településeink arculatának kialakításakor talán nem is a szépség a cél, hanem a harmonia megteremtése. Hiszen megfigyelhetjük, hogy a környezetből kiemelt, csak önmagában vizsgált és szépnek tartott épületeket mindenféle kontroll nélkül egymás mellé helyezve bizony könnyen zaklatott utcaképet kaphatunk. E fejezetben olyan ajánlásokat próbálunk megfogalmazni, melyek a célul kitűzött harmonia megteremtését szolgálják.

MAGASSÁG

Berefürdő területén, a lakó és üdülőterületeken az épületek jellemzően földszintesek, többször tetőr tetejér bővítésekkel. Viszonylag kevés helyen, de találhatóak a környezetből kirívó, emeletes épületek is. A település központi részén, ahol az intézmények és az idegenforgalmat szolgáló szállodák

találhatóak, természetesen a több szintszámú épületek is megjelennek.

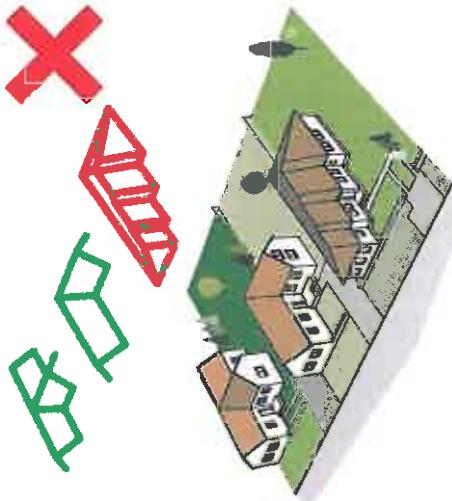
A harmonikus utcakép megőrzése, illetve kialakítása érdekében az újonnan épülő épületek magasságát a környező beépítéshez igazodva kell meghatározni. A túlságosan eltérő magasságú épületek megbontják a házak harmonikus ritmusát.

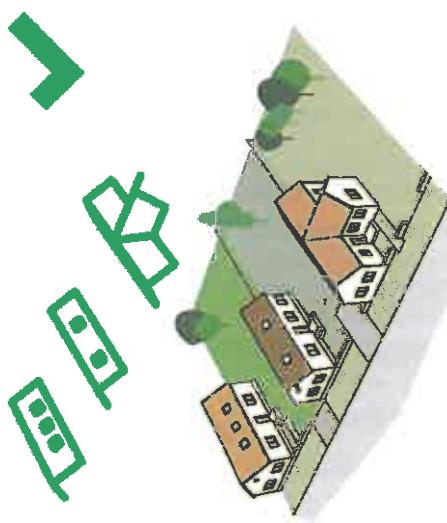
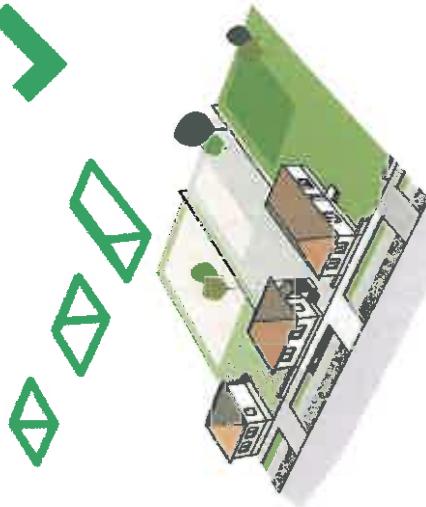
TETŐHAJLÁSSZÖG

Berekfürdő ma már minden településrészben vegyes képet mutat az épületek tetőformáját illetően. A hajdan talán egyforma tetőidomú épületekkel kialakított utcák az idők folyamán elvezették egységes képüket. Az utcára merőleges gerincű tetők mellett megjelentek az utcával párhuzamos kialakításúak, a sártortetős és az összetett formák is. Emiatt nem lehet határozni az egyik, vagy másik formát megijelölni követendő példának. Az új épületek tervezésénél a szomszédos épületekhez igazodó tetőformá kialakítása a követendő.

Oromfalas, utcára merőleges gerincű épületek közé sem a sártortetős, sem a tördeilt „mediterrán” tetőforma beékelése nem kívánatos.

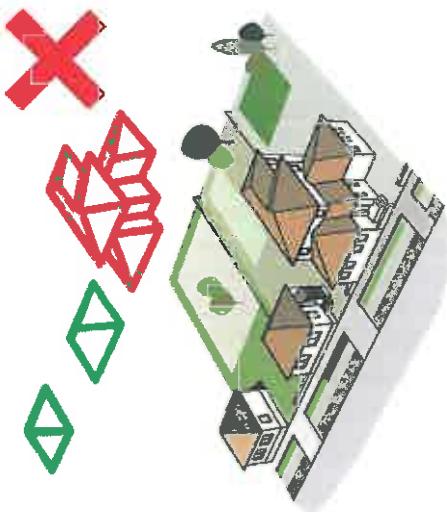
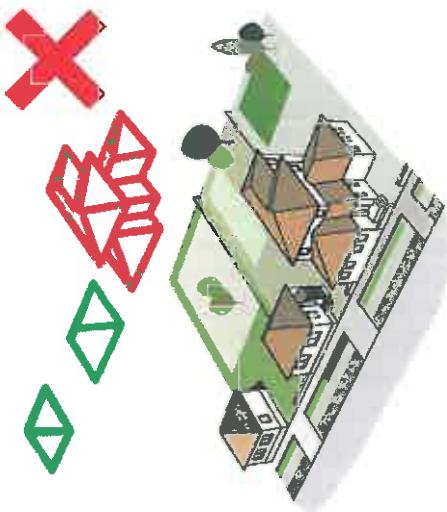
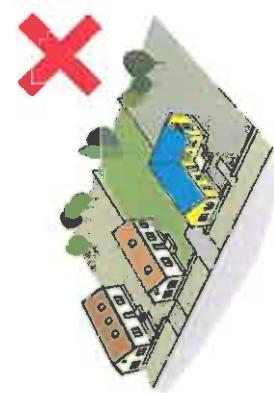
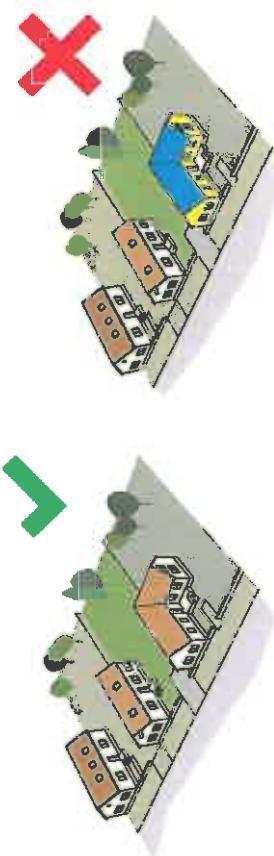

Az oromfalasán kialakított, egyszerű nyeregtetős épületek mellett idegenül hat a kontyolt kialakítású, tördeilt tetőforma.

A fent bemutatott példa jól ábrázolja, hogy megfelelő épületarányok esetén harmonikus utcakép alakítható ki abban

az esetben is, ha a szomszédos épületek tetőgerincének irányába elterő.

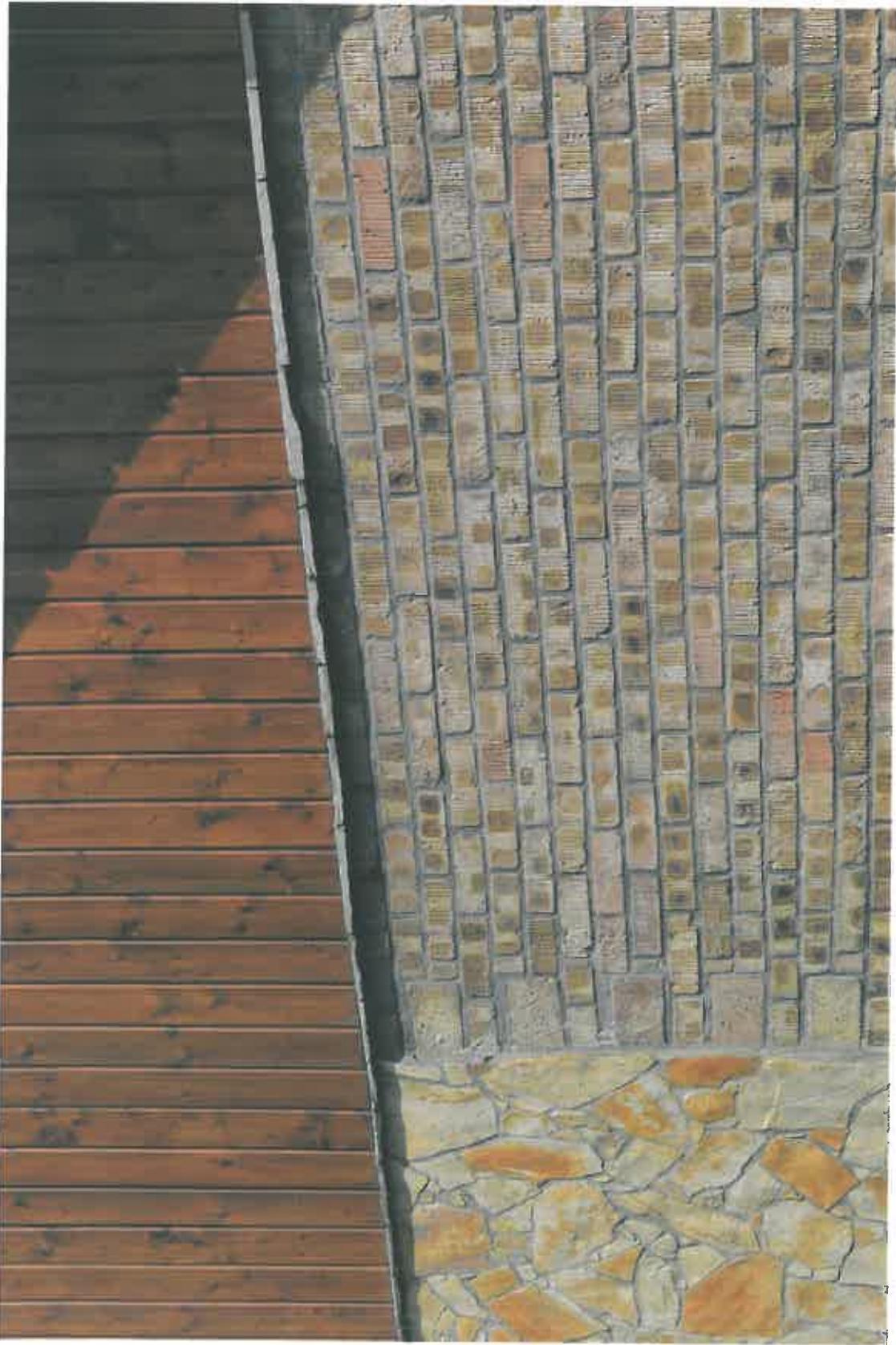

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

A településen még mindig a hagyományos építőanyagok, a visszafogott színek használata a legelterjedtebb. Az utcákon sétálva gyakran találkozunk azonban vaktolt falú épületek közé beékelődött faházzal, fémlmezéssel és egyéb, a környezetétől idegen megjelenésű építészeti megoldásokkal. Berekfürdő területén a visszafogott színvilág, a hagyományos építőanyagok (téglá, cserép, fa, stb.) használata ajánlott. Nem javasolt a kirívó színű, feltűnő homlokzatszínezés, a rikitó színű fémlmezéz alkalmazása sem az épületeken, sem kerítéskent.

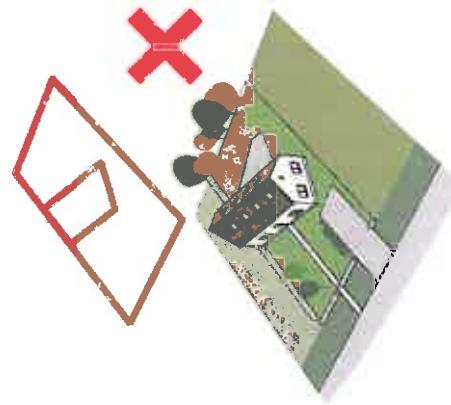
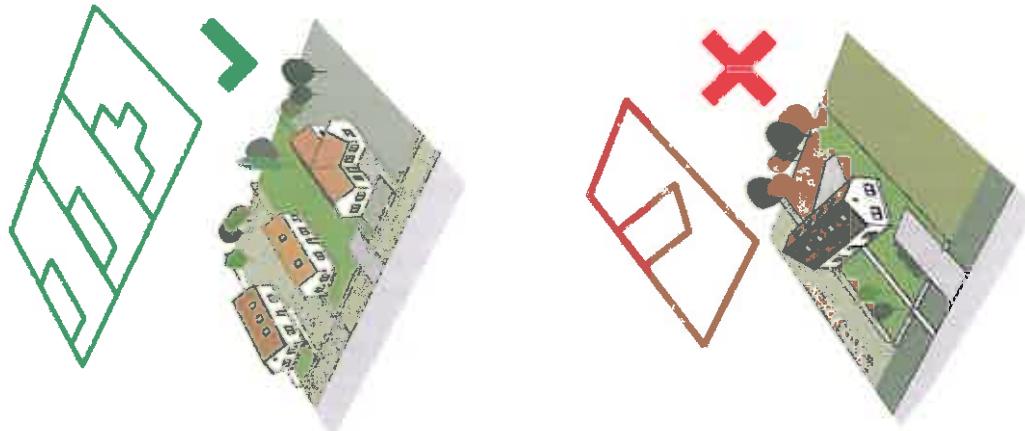
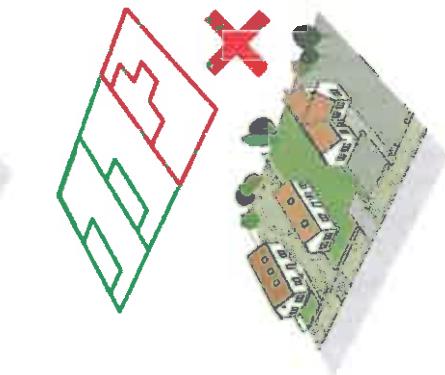
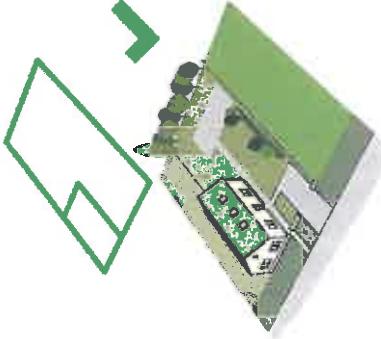

Fotó: Tarjányi Gabriella

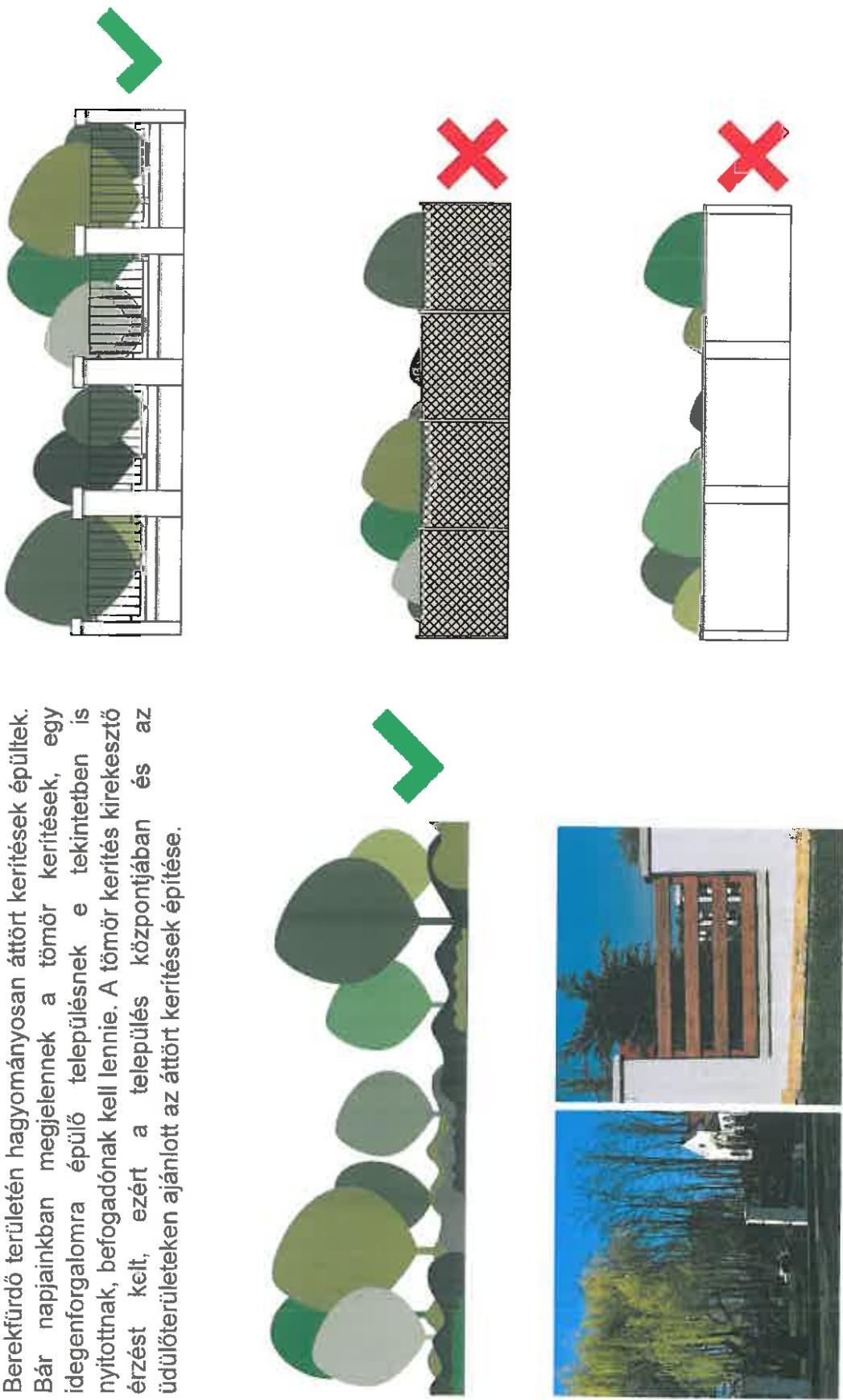
TELEPÍTÉS

Berekfürdő területén az épületek a telekháztárokhhoz igazodnak, azokkal párhuzamosan helyezkednek el, jellemzően azonos előkerétek megtártásával. Az utcák harmóniáját meghatározza az épületek elhelyezkedésének ritmusa. Ezt a ritmust megtöri a többiek töl eltérő előkeret kialakítása, vagy a telken belüli szabálytalan elhelyezés.

KERÍTÉSEK

Berekfürdő területén hagyományosan áttört kerítések épültek. Bár napjainkban megijennek a tömör kerítések, egy idegenforgalomra épülő településnek e tekintetben is nyilvánvaló, befogadónak kell lennie. A tömör kerítés kirekesztő érzést kelt, ezért a település központjában és az üdülöterületeken ajánlott az áttört kerítések építése.

A kerítések átgondolt kialakítása, gondos megtervezése nélkülözhetetlen feladat. Kialakításában, színvilágában illeszkednie kell a mögötte álló épülethez és az öt befogadó utcaképhez.

A hagyományos anyagok mellett ne feledkezzünk el a növényzet alkalmazhatóságáról sem.

RÉSZLETÉK

Berekfürdő nem rendelkezik évszázados múlttal. Kialakulásakor nehéz idők jártak, ami az építésre is kihatott. A harmincas évek építészeti elemeivel ma már csak ritkán találkozhatunk.

Ezeknek az elemeknek a megtartása, az új épületekre való átörökítése javasolt.

A településen, több épületen is található téglaburkolat, melynek játékos plasztikája izgalmas megjelenést ad a homlokzatoknak.

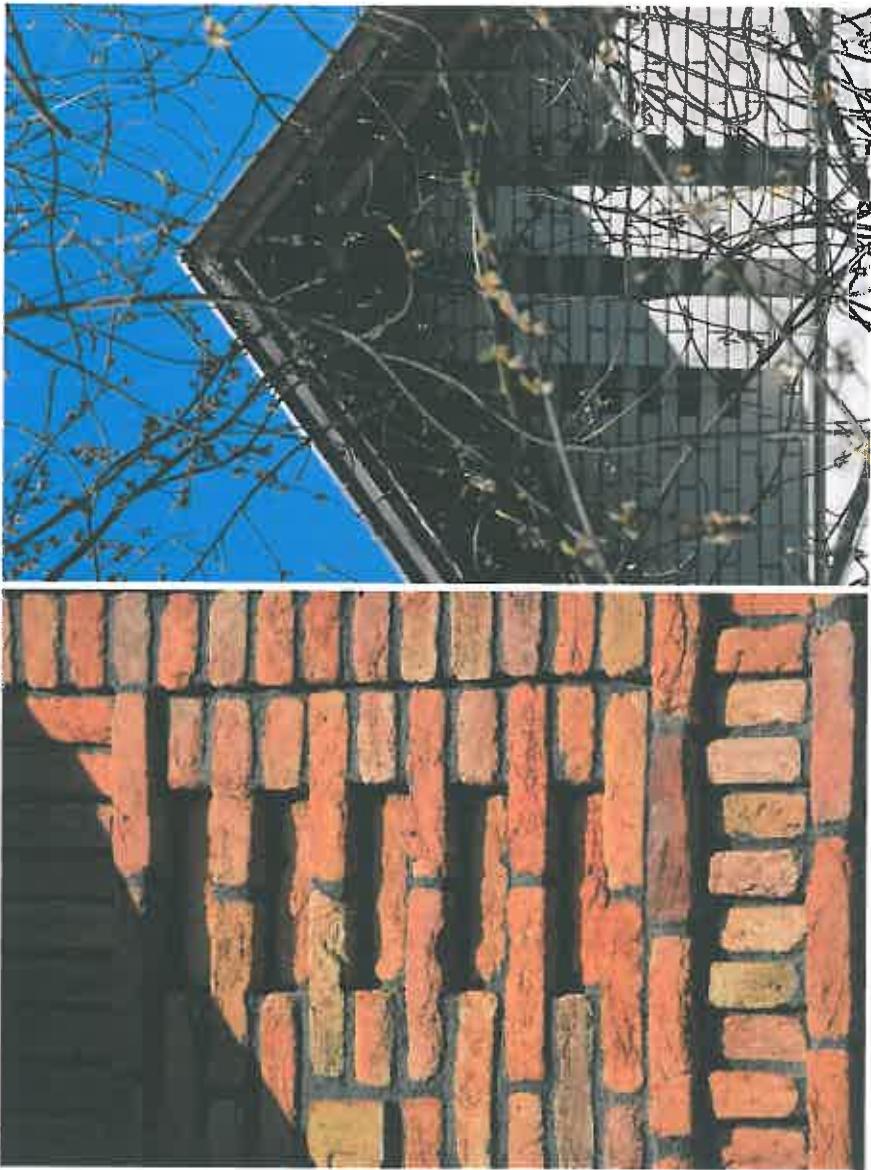

Foto: Tarjányi Gabriella

KÖZTEREK, KÖZPARKOK

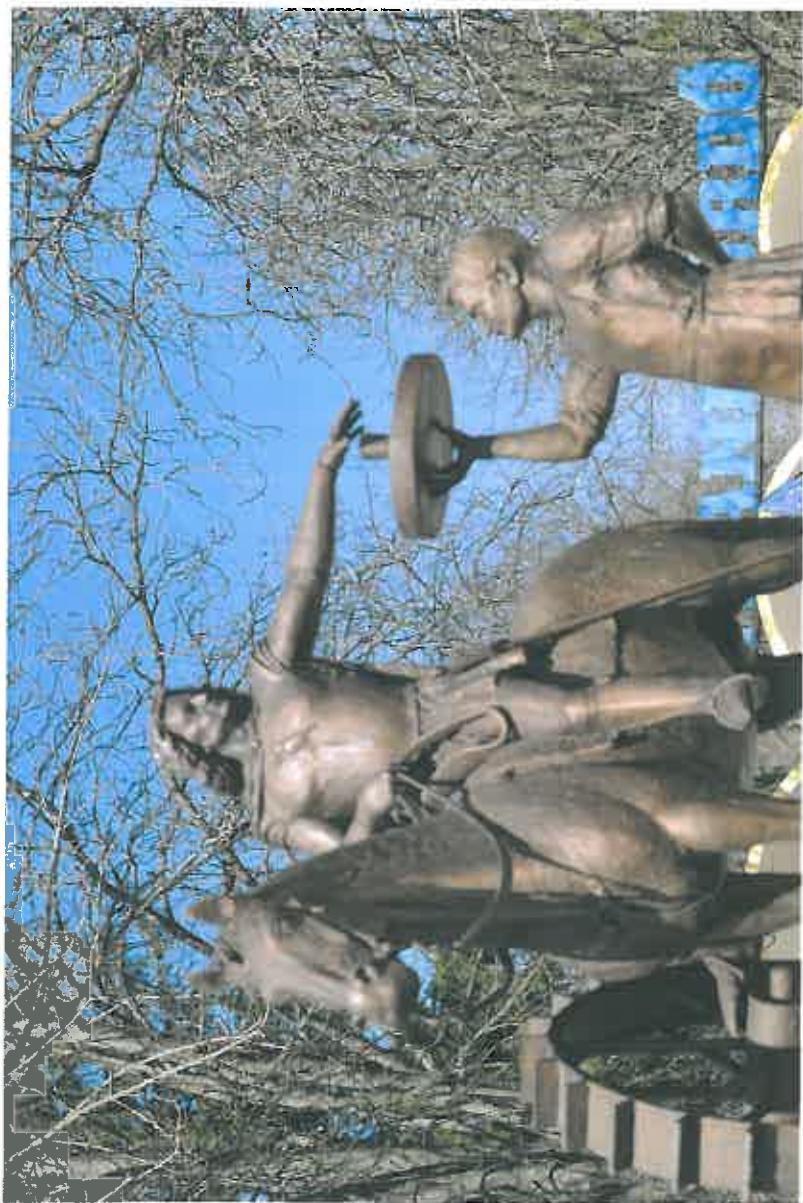
közterületek településképi útmutatója

A település nagy kiterjedésű közterületi zöldfelülettel rendelkezik. A parkok kialakításánál figyelemmel kell lenni azok használatára. Fontos szempont, hogy az itt megforduló látogatókat végigvezesse a területen, lépésről lépésre látványalóval, érdekecséggel szolgáljon, kiemelt helyeken biztosítson pihenésre, nézelődésre lehetőséget.

A települések közterületeinek kialakításának, gondozottságának nagy szerepe van az ott élők, oda látogatók életére, hangulatára. Emellett hú képet fest a településen élőkről, lakóhelyükhez való viszonyukról, lokálpatrizzmusukról.

Berekfürdő esetében kiemelt szerepe van a közterületek arculatának, hiszen jelentős turistaforgalma meghatározó a település életében.

Az utcabútorok esetében törekedni kell az egységes megjelenésre és a gondos karbantartásra.

Berekfürdő központi területén sok, hangulatában egymáshoz illeszkedő műalkotás található.

Nagyon fontos szerepe van a közterületek burkolatainak is. Esztétikai megjelenésük mellett funkcionálisan is meg kell felelniük. Fontos, hogy szerkezetük, kialakításuk könnyű mozgási lehetőséget biztosítson az idős, vagy mozgásukban korlátozott embereknek is. Megfelelő műszaki kialakításuk, gondos karbantartásuk nem csak a használatukat segíti, de élettartamukat is megnöveli.

UTCÁK

A település megjelenésének fontos eszköze a növényzet. A fák, virágok kiültetése előtt gondosan mérlegelni kell településképi szerepüket is.

Az okosan elhelyezett, színes virágok, növények elterelhetik a figyelmet az építészetileg megkérđőjelezhető, nem megfelelő pontokról, vagy éppen ellenkezőleg, ráirányíthatják a figyelmet a szépre.
Akárcsak a település központi területén található parkban, a lakó és üdülőterületek esetében is fontos a növényzet kialakítása. Az egységes fasorok végigvezetik a szemet az utcán, a telkenként különböző fajtájú és méretű fák megakaszóják a tekintetet. Javasolt az utcákban egyforma fajtájú fák egy időben való telepítése.

35

AJÁNLÁSOK / BÉÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

*a településkép minőségi formálására
vonatkozó ajánlások: építészeti
útmutató*

Berekfürdő kiterjedt, értékes parkjai mellett bel- és külterületi tavakkal is rendelkezik, melyek meghatározó, bár még nem teljesen kihasznált területei a településnek. Természetközeli állapotuk mégis megtartása, mégis intenzívebb bevonásuk a település életébe a közelljövő fontos feladata.

A tavak melletti stégek kialakításakor a horgászok mellett a csupán pihenni vágyóknak is helyet kell adni.

<http://blog21.hu>

A tavak köri növénytakarónál javasolt az Alföldre jellemző fajok kiválasztása. A sétányok kialakításánál a virágok és árnyat adó fák elhelyezésének megtervezése mellett fontos az arra járók kényelmét szolgáló pavilonok kialakítása is.

<http://atemeszetszeretete.network.hu>

megőrzése mellett a legfontosabb feladat a hagyományos épületek legalább részben történő megőrzése, az értékes építészeti részletek átörökítése, a településre jellemző utcakép megtartásának biztosítása.

Forrás: <http://info.szolnok.hu>

Forrás: <http://szolnok-taban.blogspot.hu>

6. JÓ PÉLDÁK /ÉPÜLETÉK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építésszeti részletek (ajtók, ablakok, tornákok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
Szöveg: Farkas Renáta

A régmúltban épült, hagyományos épületeink az idő műlásával erkölcsileg és műszakilag is elavultnak. Különösen igaz ez a lakóépületekre, melyek az Alföldön hagyományosan, gyakran alapozás nélküli vályogból épültek. Födémüket fából készítették, tetőhajzatuk eleinte nád, majd cserép volt. Hiába a törekvés, hogy eredeti állapotukban megőrizzük őket, ha felújított állapotukban nem tudunk funkciót adni nekik. Éppen ezért néhány épület tájházként, múzeumként való

A régi hagyományos épületek esetében – főleg azokon a helyeken, ahol még több ilyen ház is található az utcában - törekedni kellene a még meglévő épületek, épületrészek megőrzésére. Esetükben a tulajdonosok megváltozott igényei gyakran felvetik a bővítés szándékát. A hagyományos, utcára merőleges gerincű lakóépületek bővítésére többféle, a település karakterét megőrző lehetőség van. Ilyenek pl.:

- keresztszárnny hozzáépitése az utcafronti homlokzattól visszahúzva úgy, hogy a bővítés az utcaképet, az épületek ritmusát lehetőleg ne változtassa meg jelentősen,
- hozzáépítés a régi épület részleges bontásával, úgy, hogy az utcafronti épületrész megmaradjon, a bővítés az udvari részen épüljön meg,

- amennyiben az épület szerkezete lehetővé teszi, tetőter-beépítéssel is bővíthetők az épületek. Ebben az esetben a tetőteri ablakokat úgy kell kialakítani, hogy a tetőforma jellegében ne változzon.

Új épületek építése, illetve a meglévő épületek átalakítása, bővítése esetén az építészeti karaktert meghatározó elemek átöröklítésére kell törekedni. Ezek a következők:

- a hagyományos épület tömegének arányai,
- a hagyományos épület tömegalkítása,
- a hagyományos utcai homlokzatképzés részletei,
- a hagyományos méretű és osztású ablakok,
- a hagyományos anyag és szín használata.

A hagyományos tömegképzés, formakincs átörlítésére több jó példát is találunk.

Forrás: <http://epiteszforum.hu>

A szolnoki Tabán régi halászházai az idők folyamán műszakilag elavultak, tönkrementek. A terület újjáépítése során a tervezők minden településszerkezeti, minden építészeti szempontból nagy figyelmet fordítottak arra, hogy átörökítsék a Tabán eredeti hangulatát. Ennek érdekében megtartották az utcahálózat szabálytalan, gibrberguba vonalvezetését. Az épületek bár méreteikben, léptékükben nagyobbak az eredetileg itt állóknál, arányaikban megfelelnek azoknak.

Lakóépület a szolnoki Tabán területén / Álmosdi Árpád, Csendes Monika, Pölös István

Régen
Most

A Makovecz Imre által tervezett Mogyoró-hegyi Mócsai-tanya sokkal egyértelműbben idézi a múltat, építő egymás mellé a jelennel, illetve jövővel.

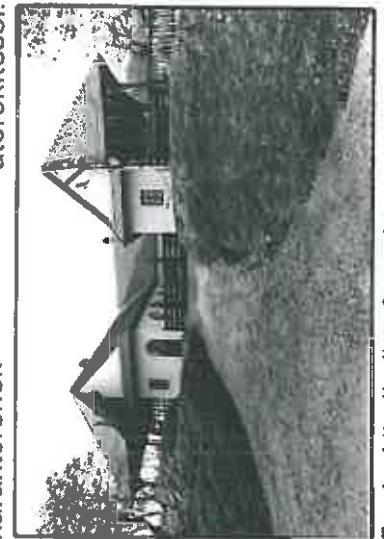
Makovecz Imre / Lendva színház

Forrás: <http://www.mma.hu>

Lakóépület homlokzata a Zagyva felől. Bár az épület teljes mértékben a XXI. század építészeti megjelenését hordozza, műlthoz való kötődése vitathatatlan. Az épület arányai, nyílászáróinak mérete, színhasználata és homlokzati felülete minden a régebben itt lévő halászházak építészeti karakterének átörökítése.

Forrás: <http://epiteszforum.hu>

Sajnos az elmúlt évtizedekben több természeti és egyéb katasztrófa is rákényszerített településeket teljes településrészek újjáépítésére. Két olyan példa is van, ahol a tervezők a hagyományos építészeti elemekhez visszanyúva, a múlt értékét átörökitő beépítést hoztak létre.

Az egyik példa Tákos tiszai árvizben (2001) elpusztult településrészének újjáépítése.

Forrás: <http://fudasbazis.sulinet.hu>

Egy, a régi csűrok hangulatát idéző XXI. századi épület.

A másik példa Kolontár vörösiszap-katasztrófa utáni újjáépítése. Turi Attila, Zsigmond László, Jánosi János

Forrás: <http://ordoguzo.blogspot.hu>

Hernád közösségi ház / Balázs Mihály
Forrás: <http://epiteszforum.hu>

Egy régi csűr hangulatát idéző XXI. századi épület.

Berekfürdő régi épületei között még felfedezhető néhány, a települési lakóterület létrejöttekor épült lakóépület. Eredeti formában történő megőrzésük, hasznosításuk azért fontos, mert a település rövid története ellenére kevés eredeti formakincsű épületet mondhat magáénak.

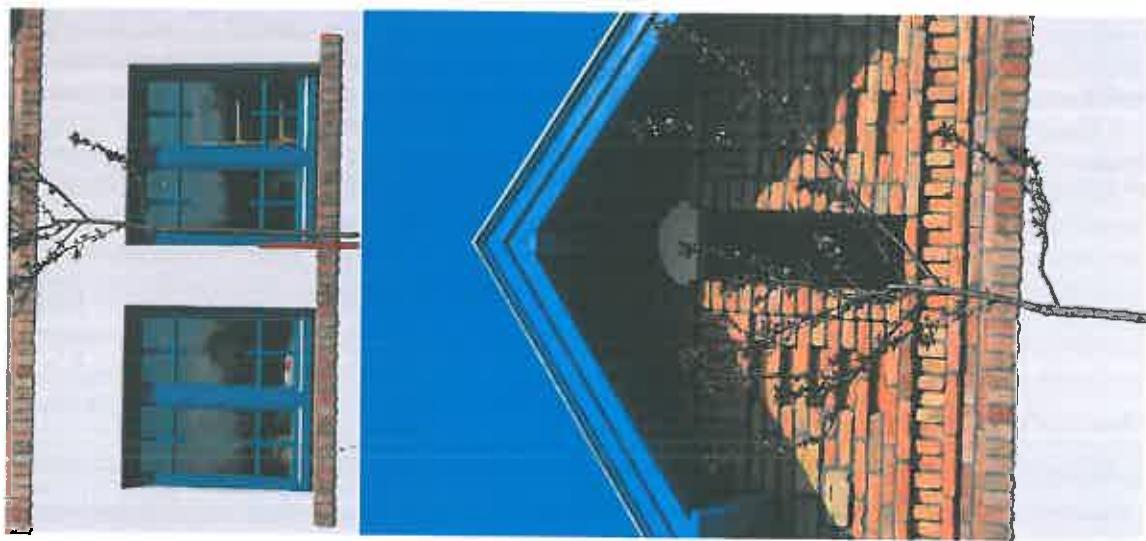

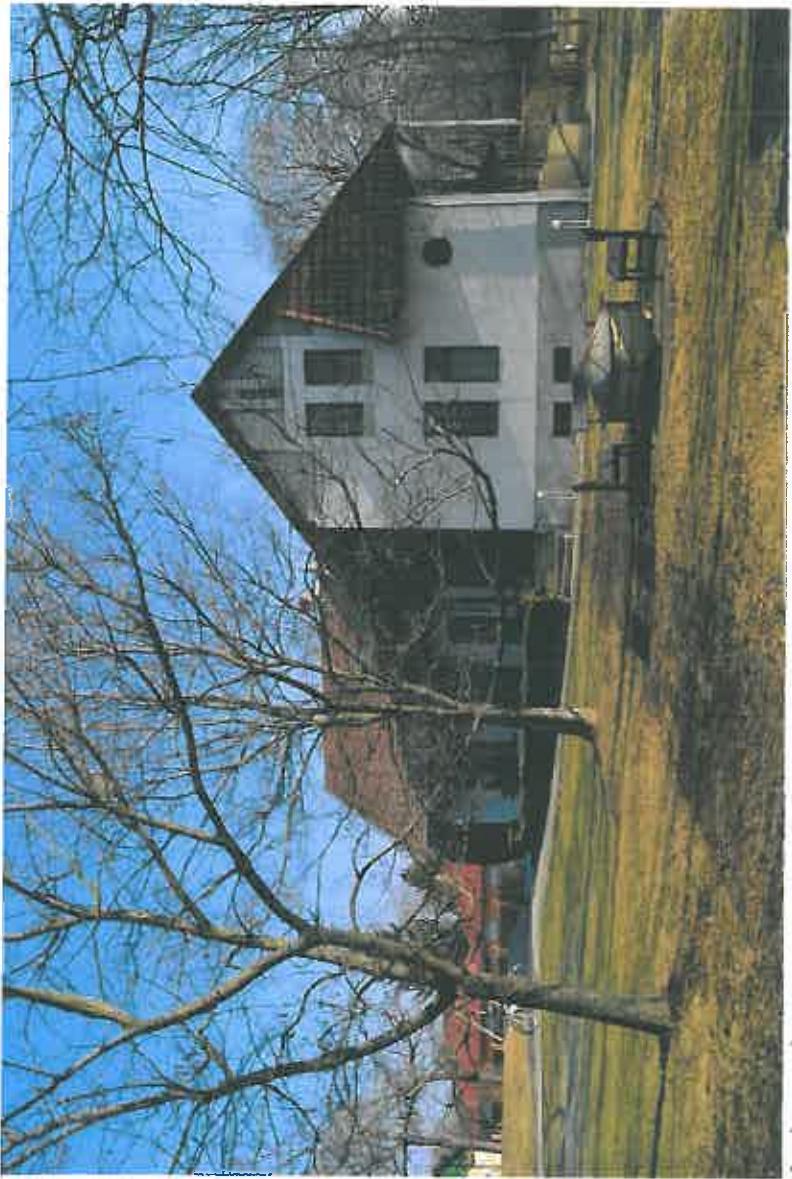
A településen több jó példaként szolgáló épület is található. Ezek közös jellemző az arányos homlokzatok, a megfelelő tömegképzés, szineik, burkolataik egyediségük mellett is illeszkednek az utcaképbe. Nyilászáróik kialakítása, színe, osztása, homlokzatokhoz viszonyított arányai átgondoltak, harmonikusak.

42

A viszonylag nagy tömegű épületek kellemes megjelenése a tetőforma tagolásával, a homlokzaton alkalmazott anyagok és színek célszerű megválasztásával biztosítható.

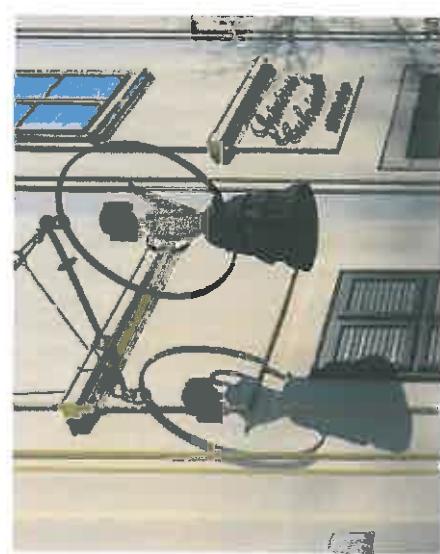
A tető mozgalmasságábanelfedezhető a település központjában található üdülők tetőkialakítása is. Az épület nyílászárai arányosak, az ablakok elhelyezésével kialakított ritmus és az ablakok behúzásával létrejövő plasztikai hatás kelemeneg megjelenést biztosít.

JÓ PÉLDÁK / SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajatos építményfajták,
reklámhordozók, egyéb műszaki
berendezések

Az épületek és a növényzet mellett a reklámhordozók, hirdetőtáblák, cégeknek is meghatározó elemei az utca- és településképeknek.

Forrás: <https://www.orszagalmum.hu>

Ezek az elemek lehetnek díszei a településnek, de a meggondolatlanul,

igénytelen anyaghasználattal és színvállalattal kialakított, rendszertelenül, odafagyelés nélkül elhelyezett berendezések bizony elronthatják a település hangulatát.

Ugyanilyen fontos szerepet játszanak az utcabútorok, az utca- és eligazító táblák, kandeláberek.

Forrás: <http://old.minap.hu>

Ezenkívül a településképet meghatározó elemeknél törekedni kell az egységes kialakításra, akár egyedi tervezésű, akár kereskedelemben kapható berendezések telepítése tervezett.

A közterületen elhelyezett hirdetőtáblákat egységesen kell kialakítani, elhelyezésüket tervezetten végezni. A településkép érdekében a magánhirdetésekkel is ezeken az egységesen kialakított és tervezetten elhelyezett felületeken célszerű elhelyezni, így elkerülhető a zaklatott, rossz hatású megjelenés.

A közművek esetében törekedni kell azok rejtett, terepszint alatti elhelyezésére. A föld felett elhelyezendő műszaki berendezések eltakarását tervezetten kell megoldani.

Forrás: <http://www.ohallaeert.hu>

IMPRESSZUM

BEREKFÜRDŐ KÖZSÉG

ÖNKORMÁNYZATA

Cím: 5309 Berekfürdő, Berek tér 15.

Tel.: (59) 519-002

E-mail:

polgarmester@berekfurdo.hu

FORRÁS:

Elek György: Berekfürdő története

KÉSZÍTETTE:

Berekfürdő Községi Önkormányzat

SZÖVEG: Farkas Renáta

Fényképek: Tarijányi Gabriella

Farkas Renáta

